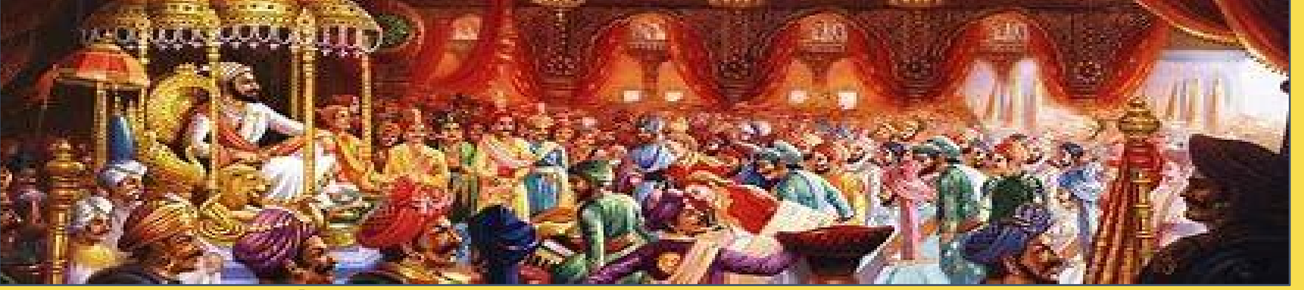
छत्रपती शिवाजी महाराजांची 'स्वराज्य' संकल्पना काय होती?

नमस्कार मित्रांनो,

शिवाजी महाराजांची 'स्वराज्य' ही संकल्पना काय होती? यावर विचार व्यक्त करतो.

शहाजीराजे यांच्या पुणे जहागीरदारीचे वतन राखण्याची जबाबदारी तरुण महाराजांवर आल्यावर त्या अंतर्गत प्रजेला शांत आणि सुरक्षित जीवनयापन करायला मिळावे, शेतीच्या मालाची कर आकारणी वसूली, योग्य दरात व्यापार करून जनतेच्या दैनंदिन गरजा पूर्ण करण्यासाठी, श्रद्धास्थानांना, विद्वानाना, कलावंतांना मान-सन्मान देणे आणि तत्पर सैन्य शक्तीला शस्त्रे, जनावरे यांचे नियोजन करणे, पूर आणि अवर्षण परिस्थितीत हानी कमी करणे ह्या जबाबदाऱ्या आल्या.

ज्या राजकर्त्यांच्या वतीने ही जबाबदारी सनदशीर मिळाली त्यांच्या राजकारणातील घडामोडींचा जहागीरदारांवर प्रभाव पडून बदलत्या शत्रू आणि मित्रांवर हत्यारे चालवायची वेळ येण्याने जनतेला निष्कारण असुरक्षित करावे लागत असे.

आपल्या जहागिरदारीच्या सीमांतर्गत जे गड आणि किल्ले येतात त्याचे नियंत्रण राजसत्तेकडून नेमणूक झालेले किल्लेदार करत असत. त्यांच्या आदेशानुसार जहागीरदारांवर वागण्याचे कडक बंधन असे. लढाई मोहिमांवर सैन्य पाठवायची जबरदस्ती होत असे.

युद्धात पराभव किंवा तहातील करारानुसार राजसत्तांची हस्तांतरणे होत तेंव्हा नव्याने पेचाच्या राजकीय परिस्थिती निर्माण होई. जहागिरदाऱ्या, वतने बुडत असत. नवी निर्माण होत असत. नवे सत्ताधारी लोक आपापल्या परीने जनतेवर मनमानी करत. आपापसातले राजकारण करण्यात दंग होत असत.

आमच्या जहागिरदारीच्या सीमांतील किल्लेदाराची नेमणूक बाह्यराजसत्तांची नसली पाहिजे. आमची आम्ही ठरवली पाहिजे. ते ठरवण्याचे 'स्वातंत्र्य' आम्हाला असले पाहिजे. ह्या विचारांतून स्वातंत्र्य संकल्पनेचा प्रवाह सुरु केला गेला. तरुण पोराचे काही तरी खूळ आहे. काही काळानी आपल्याआपण संपेल असे आसपासच्या जहागिरदारांना वाटून त्यांनी दुर्लक्ष केले. पण काही वरिष्ठ जहागिरीच्या सरदारांना शिवाजी महाराजांचे निस्पृह न्यायदान, वेतनावर आधारित सैन्य उभारणी यामुळे महाराजांना त्यांचा पाठिंबा आणि मार्गदर्शन मिळू लागले. यातून बाह्य राजसत्तांच्या राजकारणात जहागीरदारांना आपण यात पडावे किंवा पडू नये, काय करावे किंवा करू नये, आपल्या कडील सैन्य शक्तीला कोणाच्या बाजूने उभे राहावे याचे निर्णय जहागीरदारांकडे असले पाहिजे ही विचारसरणी मान्य झाली.

ही स्वतंत्रता वादी विचारसरणी राज सत्ताधाऱ्यांना कधीच मान्य होणारी नाही. मग ते मुगल असोत किंवा इंग्रज असोत.

आपले स्वतःचे किल्लेदार नेमणे यातून ही मोहीम सुरू झाली. अनेक गड-किल्ले, भूभाग आपल्या अंतर्गत विचारसरणीला मानू लागल्यावर जहागीरदारी या सीमित संकल्पनेचे कवच फोडून सार्वभौम राजा म्हणवून घेणे शिवाजी महाराजांना आवश्यक झाले.

त्याची परिणिती शिवाजी महाराजांनी विद्वान प्रतिष्ठित ब्राम्हणांकरवी राज्याभिषेक करून राजा शिवछत्रपती अशी मान्यता मिळवली, शिवराई चलन, सल्लागार प्रधान मंत्री मंडळ, वार्षिक अर्थनियोजन, स्वतंत्र निस्पृह न्यायपद्धती यातून आपल्या संस्कृतीला आधारभूत स्वराज्य निर्मितीची ध्वजा उभारली.

स्वातंत्र्यः व्यक्तिगत, सामुहिक, आर्थिक, वैचारिक, धार्मिक स्वतंत्रता देणारी सर्व समावेशक कल्याणकारी समाजरचना हे ध्येय शिवाजी महाराजांच्या कृतीतून

दाखवून दिले गेले. आपले विचार जाणून घ्यायला आवडेल.

‘गनिमीकावा’ या संकल्पनेला पर्यायी सुटसुटीत शब्द ‘धूर्त युद्धतंत्र’ असा वापरावा

नमस्कार मित्रांनो,

गनिमीकावा या मराठीत रूढ झालेल्या शब्द योजनेवर विचार व्यक्त करायचे आहेत. गनीम [Ganiim•غَنِيم] हा अरबी भाषेत - डाकू, लुटारू म्हणून प्रामुख्याने वापरला जाणारा शब्द आहे. शिवाजी महाराजांच्या कारकीर्दीत मुस्लिम लोकांना कुराणातील कथनानुसार गैरमुस्लिम समाजाला उद्देशून हीन भावना निर्माण करण्याची प्रथा होती. शिवाजी महाराजांच्या जीवनातील लढायांतून त्यांना लुटारू म्हणून हिणवणे स्वाभाविक होते. कावा म्हणजे युक्ती, शक्कल. या दोन शब्दांना एकत्र करून मराठीत महाराजांची युद्ध कला असे भोंगळपणे म्हटले जाते. ही शब्दयोजना शिवाजी महाराजांच्या कर्तृत्वाला नकळत नकारात्मक प्रभाव निर्माण करते.

याला पर्याय म्हणून Maneuver warfare असे इंग्रजीत जास्त समर्पक नाव देता येईल काय?

(Maneuver डावपेच, युक्ती योजणे) Warfare म्हणजे युद्ध तंत्र. सध्याच्या गनिमीकावा या हीन भावना निर्माण करणाऱ्या शब्दाऐवजी जास्त प्रभावी पर्याय मराठीत आणि हिन्दीत 'धूर्त (कावेबाज, हुशार, कुशाग्र बुद्धीचे) युद्ध तंत्र' असे म्हटले तर? रुढ शब्दाला चालू देण्याऐवजी कालांतराने का होईना सकारात्मक बदल करणे गरजेचे आहे.

आपल्याकडून यावर आपले विचार, मार्गदर्शन समजून घ्यायला आवडेल.

ALKA OAK'S E-BOOK SHOPPY

Contact us

9881901049

Visit Us

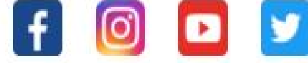
A4 /404 Ganga Hamlet Soc, Vimannagar, Pune. India. 411014.

About Us

Writings by Wing Commander Shashikant Oak in English, Hindi and Marathi are available in ebook form. His dedicated work on the topic of Naadi Predictions w...

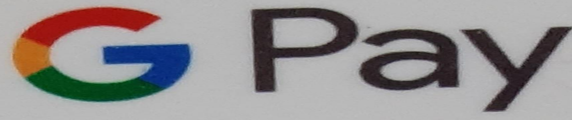
View More

Follow us here

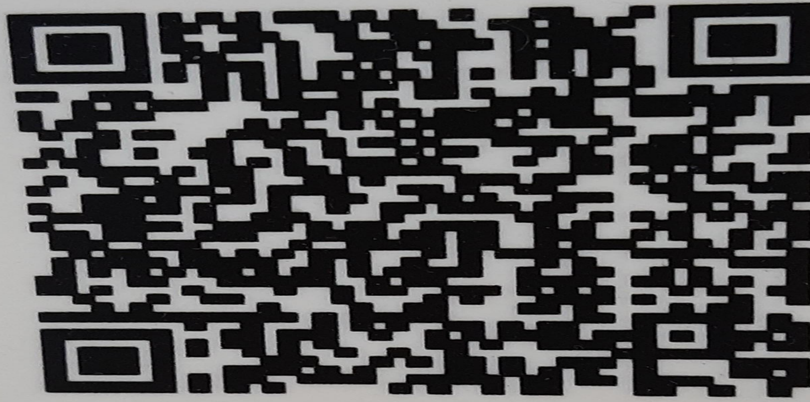

Pay on Delivery / Pickup using

paytm G Pay पे Or Cash

Alka Oak\'s E-book Shoppy

Scan and pay with any BHIM UPI app

G Pay पे PhonePe paytm

BHIM BHARAT INTERFACE FOR MONEY | UPI UNIFIED PAYMENTS INTERFACE

Alka Oak's E-book Shoppy

छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या जीवनातील महत्वाच्या लढायांवर आधारित
विंग कमांडर शशिकांत ओकांची ईपुस्तके

नरवीर तानाजींची शौर्य गाथा

श्री छत्रपती शिवाजी महाराज संग्रहालय आणि भारतीय इतिहास संस्थेला समर्पित

गड आला पण नरवीर गेला

सध्याच्या भूदल, हवाईदल आणि नौदलातील तज्ज्ञ लष्करी अधिकाऱ्यांनी केलेली मांडणी

लढा पावनखिंडीतला

लाख मेले तरी चालतील
पण लाखांचा पोशिंदा
मरता कामा नये...

स्वामी कार्याला समर्पित
वीर बाजी प्रभू देशपांडे

घोडखिंड 'पावन करणारे
वीर बाजीप्रभू देशपांडे

भारतीय सेना

सध्याच्या भूसेना, वायुसेना,
नौसेना तज्ज्ञ लष्करी
अधिकाऱ्यांनी केलेली मांडणी

भाग १
₹ ५०

सादरीकरण -
विंग कमांडर
शशिकांत ओक.
(९८८१९०१०४९)

लढा पावनखिंडीतला भाग २

बाजी प्रभू देशपांडेंच्या आत्मसमर्पणाचे काल्पनिक चित्र

सिद्दी मसूदच्या हालचाली...
पावन खिंडीतील बाजीप्रभूंचे बलिदान...
विशाळगडावरील अकल्पनीय साहसी योजना...
कांगावखोर मराठा सरदार सुर्वे आणि दळवींची फजिती...

सध्याच्या केळवडे धरणाला पाणीपुरवठा करणारी कासारी नदी आणि अन्य नाले, ओहोळ पावसाच्या सतत माऱ्यामुळे भरून वेगाने वहात असताना दीड ते दोन किमीच्या चिंचोळ्या वळसेदार नदीच्या पात्रात ही 'खिंड' तयार झाली आहे. प्रवाह घबधबे निर्माण करत वेडीवाकडी वळणे घेत जातो. प्रवाहाच्या दोन्ही बाजूला उंच पहाडीच्या कपाऱ्या आहेत.

प्रतापगडाची उलटवलेली बाजी

संघर्षाची दोन टोके – प्रतापगड आणि विजापूर

पुरंदरचा धूर्त तह

भाग 1

पुरंदरचा तह- हार की माघार? | Shivpratap Garu...

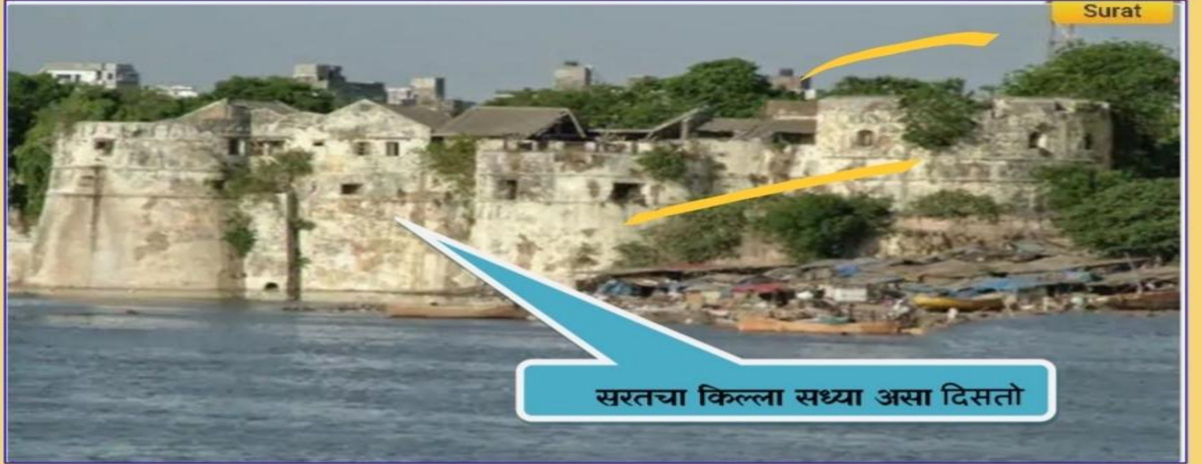

सूरतवरून मौल्यवान सामान घेऊन परतताना

१

भारवाहक भाग १

सूरतचा किल्ला सध्या असा दिसतो.

पेडगावचा शहाणा

उंबरखिंडीतील नाट्य

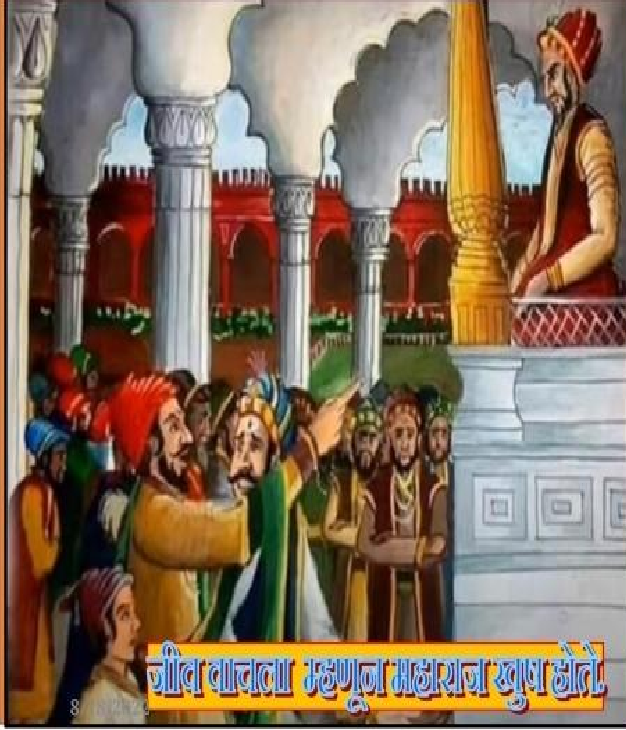
करतलबखानाचा उतरला नक्षा -
अंबे नळीतील शरणागती - भाग 1.

चिंचोळ्या डोंगराळ जागेतील दैना

आग्र्याहून सुटका

शिवाजीमहाराज निघाले आग्र्याला...

शहाजहां वारला म्हणून दिल्लीहून औरंगजेब आग्र्यात आला होता.

अवजड सामानाची खानगी बोटीवरुन...!

भारवाहक २

अवजड सामानाची रवानगी बोटीवरुन...!

Imparare con la Storia: Sport ...

impararecon lastoria.blogspot.c...